

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษา เรื่องภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาชะเมา จังหวัดสงขลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูล
6. วิธีวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ศึกษากับประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ ครูในสถานศึกษากิ่งอำเภอเขาชะเมา จังหวัดสงขลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 212 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สุ่มจากประชากร ในข้อ 1 โดยใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามประเภทของสถานศึกษาและตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เกรจซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 132 คน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างข้าราชการครู จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา

ประเภทของสถานศึกษา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. ประถมศึกษา	74	49
2. ขยายโอกาสทางการศึกษา	60	36
3. ประเภทมัธยมศึกษา	78	47
รวมทั้งสิ้น	212	132

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Checklists) แสดงสถานภาพของผู้บริหาร และประเภทของสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 ได้แก่ วุฒิการศึกษาของผู้บริหาร ประสบการณ์การบริหาร และประเภทของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับบทบาท กระบวนการภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดของแมนซ์ และซิม (Manz & Sims, 1991 อ้างถึงใน คุณวุฒิ คนฉลาด, 2540, หน้า 113) ซึ่งประกอบด้วยภาวะผู้นำเหนือผู้นำ 7 ประการ จำนวน 56 ข้อ คือ การทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง จำนวน 8 ข้อ การแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง จำนวน 12 ข้อ การกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง จำนวน 6 ข้อ การสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก จำนวน 9 ข้อ การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยให้รางวัลและการกำหนดทางสร้างสรรค์จำนวน 6 ข้อ การสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยสร้างคณาจารย์ จำนวน 7 ข้อ การอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง จำนวน 8 ข้อ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้

ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร หนังสือเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบ ผู้นำเหนือผู้นำ (Super Leadership ตามแนวคิดของ แมนซ์ และซิมส์ (Manz & Sims, 1991, p. 33 อ้างถึงใน คุณวุฒิ คนฉลาด, 2540, หน้า 113) ผู้นำเหนือผู้นำ (เจมส์ เอ็ม คูซ และเบร์รี พอสเนอร์, 2542, หน้า 31-37) การปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ (ถวิล มาตรเลียม, 2544) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาแบบสอบถามที่เกี่ยวกับกระบวนการภาวะผู้นำเหนือผู้นำ ตามแนวคิดหรือทฤษฎีที่คล้ายคลึงกันและเกี่ยวข้อง เพื่อนำมาพิจารณาปรับเปลี่ยนเป็นกระทงคำถามเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้อง

3. สร้างแบบสอบถามเป็นข้อกระทงคำถามเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ประธานกรรมการผู้ควบคุมการทำงานนิพนธ์ ตรวจสอบสำนวนภาษาและความสมบูรณ์ของเนื้อหา

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขแล้วเสนอให้คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity) ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วยบุคคลและตำแหน่งหน้าที่ดังนี้

4.1 ดร.สมุทพร ชำนาญ	อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
4.2 ผศ. ดร. เสรี ชัดแจ้ง	อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและวัดผลทางการศึกษา
4.3 นายชูเสียง นาวารัตน์	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2

5. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try - Out) กับข้าราชการครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) โดยใช้ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบเพียร์สัน (Pearson) ระหว่าง คะแนนรายข้อ กับคะแนนรวมทั้งหมด (Item-Total Correlation) ได้ค่าสหสัมพันธ์ (r) รายข้อของแบบสอบถาม ระหว่าง .42 - .89

6. นำแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกแต่ละข้อ ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204) ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .99

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) และมีความสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 และผู้อำนวยการสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2

2. นำแบบสอบถามไปแจกด้วยตนเองโดยให้ข้าราชการครูปฏิบัติหน้าที่การสอนเป็นกลุ่มตัวอย่าง ในสถานศึกษาที่อยู่ในเขตกิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2

3. ผู้วิจัยไปเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 119 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.15 นำไปตรวจสอบ เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้ทั้งหมด

การจัดกระทำข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบและคัดเลือกแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ทุกฉบับ มาให้คะแนนตามน้ำหนักที่กำหนดไว้ ตามแนวคิดของเบสท์ และคาน์ (Best & Kahn, 1993, p. 247) ดังนี้

- 5 หมายถึง มีพฤติกรรมหรือมีการปฏิบัติมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีพฤติกรรมหรือมีการปฏิบัติมาก
- 3 หมายถึง มีพฤติกรรมหรือมีการปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายถึง มีพฤติกรรมหรือมีการปฏิบัติน้อย
- 1 หมายถึง มีพฤติกรรมหรือมีการปฏิบัติน้อยที่สุด

2. นำข้อมูลที่ได้ให้คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนักรายข้อบันทึกลงในคอมพิวเตอร์ และวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ด้วยโปรแกรม SPSS for Windows

3. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาดำเนินการตามความมุ่งหมายของการวิจัยต่อไป

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาแยกวิเคราะห์ ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับประเภทของสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ วุฒิทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและประสบการณ์การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ผู้วิจัยเป็นผู้สำรวจข้อมูล วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert, 1967) โดยเรียงลำดับ จาก มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์สำหรับวัดระดับพฤติกรรมหรือการปฏิบัติภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารทั้ง 5 ระดับ โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของคะแนนเป็นตัวชี้วัด นำมาเทียบกับเกณฑ์โดยกำหนดเกณฑ์ และแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และ บุญส่ง นิลแก้ว, 2535, หน้า 25-26)

- 4.51 - 5.00 หมายถึง มีพฤติกรรมหรือมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.51 - 4.50 หมายถึง มีพฤติกรรมหรือมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 2.51 - 3.50 หมายถึง มีพฤติกรรมหรือมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.51 - 2.50 หมายถึง มีพฤติกรรมหรือมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
- 1.00 - 1.50 หมายถึง มีพฤติกรรมหรือมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้

1. วิเคราะห์จำนวนครูผู้สอนในสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ประสิทธิภาพการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา และประเภทของสถานศึกษา ใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ร้อยละ
2. วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าที (t - test)
4. วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามประสิทธิภาพการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าที (t - test)
5. วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา สถิติที่ใช้ คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)